

ชาตาทิต্তธิต

ในตัทธิตนี้ มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย ลงแทนศัพท์ได้หลายอย่างเหมือนกัน เพราะมี อาทิ ศัพท์ติดอยู่กับชื่อ แสดงว่าไม่เฉพาะแต่ชาต ศัพท์เท่านั้น ยังลงได้ทั่วไปเท่าที่สมควรจะลงได้

อิม ปัจจัย

แทนกิริยาภิกตก์ วิ.ว่า ปุเร ชาโต ปุริโม (ชโน) (ผู้เกิดแล้วในก่อนชื่อว่า ปุริมะ)

มชฺเฒ ชาโต มชฺฌิโม (ชโน) (ผู้เกิดแล้วในท่ามกลาง ชื่อว่า มชฺฌิมะ)

ปจฺฉา ชาโต ปจฺฉิโม (ชโน) (ผู้เกิดแล้วในภายหลัง ชื่อว่า ปจฺฉิมะ)
ปจฺจนฺเต ชาโต ปจฺจนฺติโม (ชโน) (ผู้เกิดแล้ว ที่ชายแดน ชื่อว่า ปจฺจันติมะ)

โคปฺเพ ชาโต โคปฺพิโม (วโณ) (อันเกิดแล้วที่ข้อเท้า ชื่อว่า โคปฺพิมะ)

คนฺเถ ชาโต คนฺถิโม (ปจฺจโย) (อันเกิดแล้ว ที่ปม ชื่อว่า คนฺถิมะ)

แทนกิริยาอาขยาต วิ. ว่า ปฺตุโต อสฺส อตฺถิติ ปฺตุติโม (ชโน)(บุตรของชนนั้น มีอยู่ เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่า ปฺตุติมะ)

อีย ปัจจัย

แทนกิริยาภิกตก์ วิ.ว่า มนุสฺสชาติยา ชาโต มนุสฺสชาติโย (ชโน) (ผู้เกิดแล้ว โดยชาติแห่งมนุษย์ ชื่อว่า มนุสฺสชาติยะ)

อสุตชาติยา ชาโต อสุตชาติโย (สตุโต) (ผู้เกิดแล้ว โดยชาติแห่งม้า
ชื่อว่า อัสสุตชาติยะ)

หตุถิชาติยา ชาโต หตุถิชาติโย (สตุโต) (ผู้เกิดแล้ว โดยชาติแห่ง
ช้าง ชื่อว่า หัตถิชาติยะ)

โพธิสตุตชาติยา ชาโต โพธิสตุตชาติโย (ชโน) (ผู้เกิดแล้ว โดยชาติ
แห่งพระโพธิสัตว์ ชื่อว่า โพธิสตุตชาติยะ)

ทพฺพชาติยา ชาโต ทพฺพชาติโย (ชโน) (ผู้เกิดแล้ว โดยชาติแห่ง
ท้าวพะ ชื่อว่า ทัพพชาติยะ)

แทนกิริยาอาขยาด วิ.ว่า ปณฺทิตชาติ อสุส อตุถิติ ปณฺทิตชาติโย
(ชาติแห่งบัณฑิต ของชน นั้น มีอยู่ เพราะเหตุนั้น ชน นั้น ชื่อว่า
ปณฺทิตชาติยะ)

สิปฺป อสุส อตุถิติ สิปฺปิโย (ชโน) (ศิลปะ ของชน นั้น มีอยู่ เพราะ
เหตุนี้ ชน นั้น ชื่อว่า ผู้มีศิลปะ)

ธนํ อสุส อตุถิติ ธนियो (ชโน) (ทรัพย์ ของชน นั้น มีอยู่ เพราะเหตุ
นี้ ชน นั้น ชื่อว่า ผู้มีทรัพย์)

แทนคุณนาม วิ.ว่า โพธิสฺส ปกฺเข ภวา โพธิปกฺขิยา (ธมฺมา) (ธรรม
ทั้งหลาย มีอยู่ ในฝ่าย แห่งโพธิ ชื่อว่า โพธิปกฺขิยะ)

กีย ปัจจัย

กีย ปัจจัยนี้ ไม่ต้องลบคงไว้ตามเดิม จะลงในศัพท์ไหน ก็ต้องไป
ติดไว้ด้วยนั่นเอง เช่น

อนฺธ นียฺตุโต อนฺธกियो (ชโน) (ผู้ประกอบแล้วในที่มืด ชื่อว่าอันธ
กียะ)

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. ปจฺฉิม (ปุตุโต) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๒. ปุริโม (ปุตุโต) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๓. ปุตุติโม (ชโน) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๔. ฉพฺพคฺคิยา (ภิกฺขุ) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๕. อุทริยํ (วตฺถุ) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์